

International Journal of
**Behavior, Sustainability
and Management**

**ULUSLARARASI DAVRANIŞ,
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE
YÖNETİM DERGİSİ**

TOROS UNIVERSITY
"Beyond Education, Into Life"

Cilt/Volume : **11**
Sayı/Issue : **21**
Yıl/Year : **2024**

Uluslararası Davranış, Sürdürülebilirlik ve Yönetim Dergisi
2024, 11(21)

International Journal of Behavior, Sustainability and Management
(JOBESAM)
2024, 11(21)

Yayıncı/ Publisher: Toros Üniversitesi

Dergini Sahibi/ Owner of the Journal
Toros Üniversitesi İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Adına

Sertaç ÖZVEREN
Mütevelli Heyet Başkanı /Chair of Board of Trustees

Editör Kurulu / Editorial Board

Doç. Dr. Metin OCAK
Doç. Dr. Gökçe MANAVGAT
Doç. Dr. Özgür Uğur ARIKAN

Cilt/Volume: 11 Sayı/Issue: 21

Yıl/Year: 2024

Yayın Kurulu Sekreteryası / Editorial Board Secretariat

Arş. Gör. Dr. Ecem ARIK (Ön Kontrol)

Arş. Gör. Begüm ESER (Ön Kontrol)

Arş. Gör. Resul ÇAKIR (Mizanpaj Editörü /Teknik Editör)

Öğr. Gör. Ece BÜLBÜL (Dil Editörü / Son Okuyucu)

Diler YETER (Yayın Editörü / Teknik Editör)

Bilim ve Danışma Kurulu /Scientific and Advisory Board

Unvan/Title	Ad/Name	Soyad/Surname	Kurum /Institution
Prof.Dr.	Ramazan	AKTAŞ	TOBB ETÜ University- Türkiye
Prof. Dr.	Yiğit	KAZANÇOĞLU	Yaşar University - Türkiye
Prof. Dr..	H.Nejat	BASIM	Başkent University- Türkiye
Prof. Dr.	Mustafa	POLAT	Ostim Technical University - Türkiye
Prof. Dr.	Mehmet	TANYAŞ	Maltepe University- Türkiye
Prof. Dr.	Julia	ROEDERER	Offenburg University- Germany
Prof. Dr.	Ryuichi	SHIBASAKI	University of Tokyo-Japan
Prof. Dr.	Ünsal	YETİM	Toros University-Türkiye
Prof. Dr.	Berat	BİR	Marmara University- Türkiye
Prof. Dr.	Mehmet Ali	AKKAYA	İzmir Katip Çelebi University- Türkiye
Prof. Dr.	Gülbüz	OCAK	Afyon Kocatepe University - Türkiye
Prof. Dr.	Ünsal	YETİM	Toros University - Türkiye
Assoc. Prof.	Murat	GÜLER	Ömer Halisdemir University- Türkiye
Assoc. Prof.	Arnaud	DIEMER	Universite Clermont Auvergne - France
Assoc. Prof.	Murat	YILDIRIM	Muş Alparslan University- Türkiye
Assoc. Prof.	Nazmiye Ülkü	PEKKAN	Tarsus University- Türkiye
Assoc. Prof.	Uğur Korkut	PATA	Hatay Mustafa Kemal University- Türkiy
Dr.	Amelia	RIZZO	University of Messina- Italy
Dr.	Zohreh Hosseini	MARZNAKI	Mazandaran University - Iran

Dergi Hakkında / About Journal

Uluslararası Davranış, Sürdürülebilirlik ve Yönetim Dergisi© (JOBESAM) disiplinler arası ve uluslararası yayın yapmayı amaçlayan bilimsel nitelikli hakemli bir dergidir. Bu kapsamda dergi; başta davranış, sürdürülebilirlik ve yönetim alanları olmak üzere sosyal bilimlerle ilişkili konularda özgün ve nitelikli çalışmaları uluslararası standartlarda ve bilimsel bir yaklaşımla ele almayı amaçlamaktadır. Dergi Haziran ve Aralık sayısı olmak üzere yılda iki defa düzenli olarak yayınlanmaktadır. Dergi İngilizce Türkçe yayınlarlar yapmaktadır.

Uluslararası Davranış, Sürdürülebilirlik ve Yönetim Dergisi© kapsamında aşağıda listelenen konulara yer verilmektedir:

- *Yönetim ve Organizasyon*
- *Psikoloji ve Davranış Bilimleri*
- *Sürdürülebilirlik ve Alt Alanları*
- *Ekonomi ve Finans*

The Journal of International Behavior, Sustainability, and Management© (JOBESAM) is a peer-reviewed scientific journal that aims to publish interdisciplinary and international works. In this context, the journal seeks to address original and high-quality studies related to social sciences, particularly in the fields of behavior, sustainability, and management, adhering to international standards and a scientific approach. The journal is published regularly twice a year, in June and December. It accepts publications in both English and Turkish.

The International Journal of Behavior, Sustainability, and Management© includes the following topics:

- *Management and Organization*
- *Psychology and Behavioral Sciences*
- *Sustainability and Sub-Fields*
- *Economics and Finance*

Abstracting-Ranking-Indexing: EBSCO, SOBIAD, Eurasian Scientific Journal Index, Crossref

İletişim/Contact: Toros Üniversitesi, Bahçelievler Kampüsü, Yenişehir Mersin/Türkiye
E-mail: jobesam@toros.edu.tr

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/jobesam>

Sayı Hakemleri / Referees of Issue

Unvan/Title	Ad-Soyad /Name-Surname	Kurum /Institution
Prof. Dr.	Mehtap ATICI	Çukurova University
Dr. Öğr. Üyesi	Petek BİLİM	KTO Karatay University
Öğr. Gör. Dr.	Mehmet GÜLŞEN	Balıkesir University
Öğr. Gör.	Cansu BOZDOĞAN	Eskişehir Osman Gazi University

İÇİNDEKİLER / CONTENT

Sayfa/Page

Yükseköğretim Kurumlarında Gerçekleştirilen Kariyer Araştırmalarının İçerik Analiz Yöntemi ile İncelenmesi

36-49

Content Analysis of Career Studies Conducted in Higher Education Institutions

Vacide ANCIN

Araştırma Makalesi/ Research Article

How Does Reading Fiction Affect Us?
Kurgu Okumak Bizi Nasıl Etkiler?

50-58

Feyruz USLUOĞLU

Derleme Makale/ Review Article

Yükseköğretim Kurumlarında Gerçekleştirilen Kariyer Araştırmalarının İçerik Analiz Yöntemi ile İncelenmesi

Content Analysis of Career Studies Conducted in Higher Education Institutions

Vacide ANCIN¹

Öz

İçerik analizi, literatürde yer alan akademik çalışmaların belirli sınırlar dâhilinde incelenmesiyle gerçekleştirilen nitel bir araştırma yöntemidir. Bu yöntem, mevcut verilerin özetlenerek standart hale getirilmesi, karşılaştırılması veya başka bir forma dönüştürülmesi yoluyla literatüre katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Bu çalışmanın amacı, yükseköğretim kurumlarında gerçekleştirilen kariyer çalışmalarına ilişkin yerli bilimsel araştırmaların, içerik analizi yöntemiyle belirlenen temalar çerçevesinde incelenmesidir. Araştırma kapsamında, 2014-2023 yılları arasında yerli literatürde yayımlanmış 50 çalışma bu amaç doğrultusunda analiz edilmiştir. Ayrıca, incelenen çalışmalarda yer alan yazar sayıları, çalışmalarda kullanılan örneklem grupları, yöntemler, veri toplama araçları ve elde edilen sonuçlar da değerlendirilmiştir. Bu çalışmanın, yükseköğretim kurumlarında gerçekleştirilen kariyer çalışmalarını belirlenen kriterler doğrultusunda inceleyerek sonuçlarını yorumlaması; bu tür çalışmaların yükseköğretim kurumları açısından önemini ortaya koyması ve gelecekteki kariyer araştırmalarına yeni bir bakış açısı kazandırması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kariyer, Kariyer Çalışmaları Yüksek Öğretim Kurumları

Abstract

Content analysis is a qualitative research method by examining academic studies in the literature within limits. Content analysis is important in terms of contributing to the literature by summarizing, standardizing, comparing or transforming existing data into another form. The aim of this study is to examine domestic scientific studies on career studies in higher education institutions within the framework of themes determined by the content analysis method. Within the scope of the research, 50 studies in the domestic literature between 2014 and 2023 were examined for this purpose. In addition, the number of authors in the studies examined within the scope of the research, the sample group in the studies, the methods and data collection tools used in the studies, and the results obtained from the study were examined. By examining the career studies carried out in higher education institutions within the framework of the specified criteria and interpreting the results, this study will reveal the importance of career studies for higher education institutions and bring a new perspective on future career studies.

Keywords: Career, Career Work, Higher Education Institutions

Atf (to cite): Ancin, V. (2024). Yükseköğretim Kurumlarında Gerçekleştirilen Kariyer Araştırmalarının İçerik Analiz Yöntemi ile İncelenmesi. *International Journal of Behavior, Sustainability and Management*, 11(21), 36-49. DOI: 10.54709/jobesam.1597283

Makale Geliş Tarihi (Received Date): 6.12.2024

Makale Kabul Tarihi (Accepted Date): 26.12.2024

This work is licensed under Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0 International License

¹Dr., Balıkesir Üniversitesi, ancin.vacide@hotmail.com, 0000-0003-2716-2010

1. GİRİŞ

Kariyer, kişinin iş hayatındaki konumunu, bu konumdaki deneyimlerini, becerilerini ve ilerlemesini ifade etmektedir. Bireyin yaşamını şekillendiren en önemli unsurlardan biri, kariyer sürecindeki seçimleridir. Kişinin meslek seçiminde kendisine net hedefler belirlemesi ve yeteneklerinin güçlü ya da zayıf yönlerini dikkate alması, en önemli etkenler arasında yer almaktadır (Arık ve Seyhan, 2016). Bireyin kariyerine yönelik kararlarında bireysel ya da çevresel faktörler etkili olsa da üniversite eğitimi süreci bu sürecin en kritik dönemi olarak öne çıkmaktadır. Gençlerin kariyerlerine yönelik sağlıklı kararlar alabilmesi, mezuniyet sonrası uygun sektörlere yönelmesi ve işe başlama süreçlerinde üniversitelerin önemli katkıları bulunmaktadır (Ancın ve Ulucan, 2020).

Üniversite eğitim ve öğretim süreci, gençlerin hayatlarında önemli bir dönemi kapsamaktadır. Üniversite öğrencileri, öğrenim hayatlarının başlangıcında barınma, uyum sağlama ve yalnızlık gibi sorunlarla karşılaşırken, ilerleyen yıllarda ise gelecek ve sınav kaygısı, sınıf arkadaşları ve öğretim üyeleriyle ilişkiler, ders içeriklerinin zorluğu ve akademik problemler gibi birçok zorlukla başa çıkmak zorunda kalmaktadır.

Üniversite eğitimi boyunca öğrenciler hem kişisel gelişimlerini sağlamak hem de mesleki anlamda kendilerini geliştirmek amacıyla çeşitli girişimlerde bulunmaktadır. Bu süreçte bireyler, kariyerle ilgili araştırmalar yapmaya ve kariyerlerini geliştirmeye yönelmektedir. Üniversiteler ise hem sektörün hem de toplumun ihtiyaçlarını karşılayabilecek niteliklere sahip bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda, üniversitelerde kariyer planlama süreçlerini yürüten koordinatörlükler ve ilgili birimlere büyük sorumluluklar düşmektedir (Damar vd., 2015).

Bu doğrultuda, araştırmanın ana amacı; 2014-2023 yılları arasında ulusal literatürde yükseköğretim kurumlarında gerçekleştirilen ve bilimsel nitelikte olan 50 kariyer araştırmasının içerik analizi yöntemiyle incelenmesidir. Araştırma kapsamında elde edilen veriler, tablo ve şekillerle özetlenmiştir. Yapılan bu içerik analizi ile alan yazına katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Araştırmanın giriş bölümünde, çalışmanın amacı, önemi ve yükseköğretim kurumları ile kariyer kavramı arasındaki ilişkiyi açıklayan bilgiler yer almaktadır. İkinci bölümde, yükseköğretim kurumlarında kariyer kavramları temel alınarak yapılan araştırmalar sonucunda elde edilen literatür taraması sunulmaktadır. Araştırma yöntemi, çalışmanın üçüncü bölümünde açıklanırken, araştırma bulguları dördüncü bölümde ele alınmıştır. Son olarak, sonuç ve tartışma bölümü araştırmanın beşinci bölümünü oluşturmaktadır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Kariyer Kavramı ve Önemi

Kariyer kelimesi, Fransızca “carrière” ve İngilizce “career” kelimelerinden türemiştir. Anlam olarak yol, koşu yeri, geçit, taş ocağı; mecazi anlamda ise meslek, ömür ve yaşam anlamlarına gelmektedir. Son yıllarda daha sık kullanılan bu kavram, iş hayatı, ilerleme, meslek, başarı ve kişinin iş yaşamındaki rolleriyle ilişkili deneyimleri ifade etmektedir (Genç ve Fidan, 2019). Kariyer, belirli bir başlangıç süreci olan ancak sonu olmayan bir yol haritasıdır. Kariyer hedefini belirleyen bireylerin, kariyer planlamasında dikkatli olması, eğitim ve tecrübelerini birleştirerek çevresindekilerden örnek alması ve kendilerini sürekli geliştirmesi, iş yaşamında başarı elde

etmeleri açısından önemlidir (Mucur, 2018).

Kariyer, bazı bireyler için başarıyla uygulanan bir planlama sürecinin sonucu iken, diğerleri için şans faktörünün önemli bir rol oynadığı bir süreçtir. Kariyer kavramına yönelik çeşitli tanımlar bulunmakla birlikte, bireyin mesleğinde ve işinde ilerlemesi, yükselmesi ve başarılı olması en yaygın kullanılan tanımlardan biridir. Kariyer aşamaları beş evrede ele alınmaktadır: kariyeri keşfetme (kariyer arama) dönemi, kariyerin başlangıcı (kariyer kurma) dönemi, kariyerin orta dönemi, kariyerin son dönemi ve kariyerin azalması (emeklilik) dönemi (Çağlıköse, 2015).

Her ne kadar kariyer, hayatımızın başlangıcından son evresine kadar devam eden bir süreç olsa da, üniversiteler ve yükseköğretim kurumları, kariyer planlaması açısından kritik bir öneme sahiptir. Kariyer, üniversite sonrası iş yaşamında öğrencilerin karşılaşacağı en önemli kavramlardan biridir. Öğrencilerin kariyere yönelik algıları, iş ortamındaki ilişkilerini ve iş hayatına yaklaşımlarını etkileyerek, örgüt verimliliğinde işlevsel bir rol oynayabilir (Savoly, 2017).

Üniversite Öğrencilerinin Sorunları ve Kariyer Algısı

Ülkemizde üniversite öğrencilerinin sorunlarını ele alan çalışmalarda, öğrencilerin uyum, iletişim, iş bulma, stres, kararsızlık, ekonomik sıkıntılar, akademik problemler, kaygı ve depresyon gibi birçok sorun yaşadığı gözlenmiştir (Damar vd., 2015). Şentürk ve Buran (2015) tarafından yapılan bir çalışmada, ön lisans programlarında öğrenim gören öğrencilerin kariyer değerlerinin; cinsiyet, yaş, program ve okuduğu yerleşkeye göre farklılık gösterdiği belirtilmiştir. Üzümlü ve Uçkun (2015), öğrencilerin öğrenim gördükleri programın, kariyer geleceği beklentilerini etkilediğini ortaya koymuştur. Soysal ve Söylemez (2014) ise, iktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerinin kariyer hedeflerini belirleme sürecinde kişisel özelliklerin, yeteneklerin, ekonomik faktörlerin, mesleğin saygınlığının ve güncel gelişmelerin etkili olduğunu tespit etmiştir.

Kariyer Yapılandırma Kuramı

Kariyer kavramı, çeşitli kuramlarla ilişkilendirilebilir; ancak daha çok Kariyer Yapılandırma Kuramı temel alınmaktadır. Bu kuram, Savickas (2005) tarafından, kariyer gelişim kuramlarında yapılandırmacı ve bütüncül etmenlerin rollerini anlamak amacıyla geliştirilmiştir. Kariyer Yapılandırma Kuramı'nın, Super tarafından geliştirilen Yaşam Boyu Yaşam Alanları Kuramından etkilendiği görülmektedir (Savoly, 2017).

Kariyerine yönelik bilinçli bireyler, bilgi ve becerilerini daha fazla geliştirme eğiliminde olup, daha kısa sürede kariyer planlaması yaparak hedeflerine ulaşma çabası göstermektedir (Arık ve Seyhan, 2016). Bu nedenlerle, yükseköğretim kurumlarında yapılan kariyer çalışmaları büyük bir öneme sahiptir.

3. YÖNTEM

Bu çalışmada, yükseköğretim kurumlarında kariyer uygulamalarına yönelik ulusal literatürde yer alan çalışmaların incelenmesi ve sunulması amaçlanmıştır. Çalışma, sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılan içerik analizi yöntemine dayanmaktadır. İçerik analizi, belirli kurallara göre yapılan kodlamalarla metinlerdeki belirli sözcüklerin, küçük içerik kategorilerine göre sistematik bir şekilde özetlendiği bir tekniktir. Bu yöntemle, birbirine benzeyen veriler belirli temalar altında toplanmakta, düzenlenmekte ve okuyucuların anlayabileceği bir biçimde yorumlanmaktadır. Böylece, bir konu ile ilgili literatürün değerlendirilmesine katkı

sağlanmaktadır.

İçerik analizi, genel olarak meta analiz, betimsel içerik analizi ve meta sentez olmak üzere üç başlık altında incelenmektedir (Akaydın ve Çeçen, 2015). Bu araştırma, betimsel içerik analizi kapsamında değerlendirilmiştir.

Yükseköğretim kurumlarında öğrencilerin kariyerlerine yönelik birçok çalışma yapılmaktadır. Özellikle son yıllarda bu çalışmalarda görülen artış nedeniyle, bu çalışmada son on yıllık döneme odaklanılmıştır. Araştırma, 2014-2023 yılları arasında ulusal literatürde yayımlanmış ve çevrimiçi olarak erişilebilen, "kariyer" ve "üniversite" kavramlarıyla sınırlandırılmış 50 araştırmayı kapsamaktadır. Örneklem grubunun öğrencilerden oluştuğu bu çalışmalar, Google Scholar üzerinde yapılan taramalarla belirlenmiş ve her yıl için çıkan ilk beş makale çalışma kapsamına alınmıştır.

Bu çalışma, ulusal alanda temel bir literatür taramasını içermeyi amaçlamakta ve şu araştırma sorularını yanıtlamaya yöneliktir:

- Yükseköğretim kurumlarında gerçekleştirilen kariyer konusu ile ilgili 2014-2023 yıllarında yazılan makalelerin yazar sayılarına göre dağılım sıklığı nasıldır?
- Yükseköğretim kurumlarında gerçekleştirilen kariyer konusu ile ilgili 2014-2023 yıllarında yazılan makalelerin araştırma yöntemine göre dağılım sıklığı nasıldır?
- Yükseköğretim kurumlarında gerçekleştirilen kariyer konusu ile ilgili 2014-2023 yıllarında yazılan makalelerin veri toplama araçlarına göre dağılım sıklığı nasıldır?
- Yükseköğretim kurumlarında gerçekleştirilen kariyer konusu ile ilgili 2014-2023 yıllarında yazılan makalelerin örneklem dağılım sıklığı nasıldır?
- Yükseköğretim kurumlarında gerçekleştirilen kariyer konusu ile ilgili 2014-2023 yıllarında yazılan makalelerin genel olarak bulguları nelerdir?

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırmada, ulusal literatürdeki bilimsel nitelikli çalışmalar belirlenen faktörler doğrultusunda incelenmiştir. Bu kapsamda, 2014-2023 yılları arasında yükseköğretim kurumlarında yapılan kariyer araştırmaları, belirli kriterler (yayınların yazar sayısı, örneklem dağılımı, araştırma yöntemleri, veri toplama araçları ve araştırma sonunda ulaşılan bulgular) çerçevesinde değerlendirilmiş ve elde edilen veriler tablo ve şekillerle özetlenmiştir.

Tablo 1. Yükseköğretim kurumlarında öğrencilere yönelik uygulanan kariyer çalışmalarına ilişkin değerlendirme tablosu ve araştırma sonuçları

Yazar/Yıl	Örneklem	Araştırma Yöntemi/ Veri Toplama Aracı	Sonuç
Yıldız ve Kabasakal, (2023)	Lisans, Yüksek Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin kariyer kararını verme öz yeterliği ile kariyer endişelerinin kariyer uyumluluğunu etkilediği elde edilmiştir.

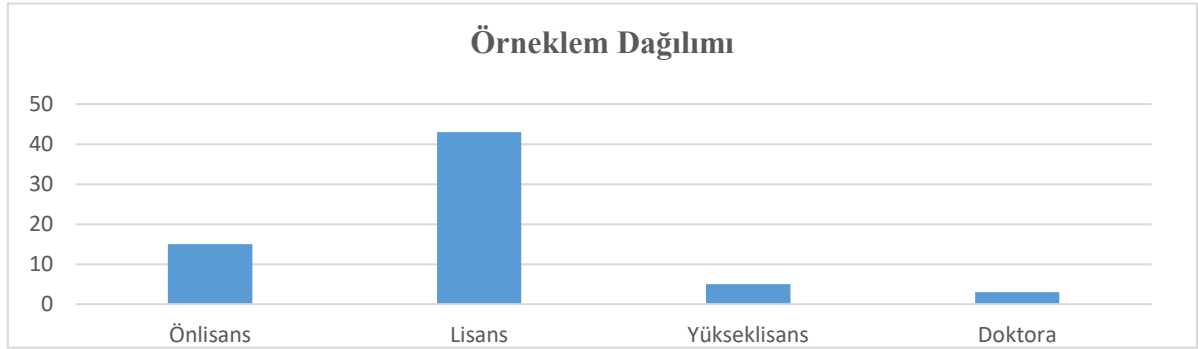
Kahraman, (2023)	Lisans, Önlisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin kariyer streslerinin orta seviyede olduğu ve kariyer geleceği algılarının ortalama puandan yüksek olduğu elde edilmiştir. Öğrencilerin akademik başarıları, geliri, programlarını istekli tercih etme durumları, geleceklerine yönelik kariyer yapma hedefleri, eğitim ihtiyaçları ve yaşadıkları yer değişkenleriyle kariyer gelecekleri ve kariyer stresleri arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır.
Özgül, (2023)	Lisans Öğrencileri	Nitel/Görüşme	Öğrencilerin kariyer sıkıntılarını gelecek kaygısı, kariyerde engellerini keşfetme ve sektörel/mesleki faktörleri olarak üç tema altında toplamıştır.
Akkoç vd., (2023)	Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin kariyer kararı yetkinlik beklentisi kariyer arzusu, iç denetim odağı ve çaresizlik gibi değişkenlerin yordadığını elde etmiştir. Ayrıca kariyerine yönelik iç denetim odağına sahip, kariyer arzusu yüksek ve çaresizlik seviyesi düşük olan öğrencilerin kariyer kararını vermede kendilerini daha yetkin hissetmektedir.
Yeğintürk ve Siyez, (2023)	Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Kariyer Hedeflerinde Uyuşmazlık Ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılarak literature katkı sağlanmıştır.
Aşık ve Akgül, (2022)	Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin kariyer kararını verme yetkinlik algısıyla kariyer stresleri arasında negatif ve orta düzeyde, kariyer kararındaki aile etkisiyle ise pozitif ve düşük düzeyde anlamlı ilişki vardır. Ayrıca kariyer kararını vermede ailenin anlamlı olarak yordadığı saptanmıştır.
Akman, (2022)	Önlisans, Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin yetersizlik duygusu, kariyer geleceklerine negatif olarak etkilemektedir. Öğrenciler öğrenim gördükleri alana, programa ve sınıfa göre kariyer geleceği ortalamaları farklılık göstermektedir.
Güner ve Hacıcaferoğlu, (2022)	Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin kariyer farkındalıklarında mesleki gelişime olan yatkınlığı, mesleki bilinci, mesleki hazır bulunma durumları ve mesleki özgüvenleri yüksek ve ortalama üstü düzeyde olduğu görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin mezuniyet sonrası çalışmayı düşündükleri alan, ailenin aylık geliri ve spor yapma durumları mesleki kariyer farkındalıklarında anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır.
Akyüz ve Durmuş, (2022)	Önlisans, Lisans, Yüksek Lisans, Doktora	Nicel/Anket	Öğrencilerin kariyer hedefleri, kişisel gelişimleri ve işsizlik kaygıları hayatlarını anlamlandırmalarına pozitif yönde, anlamlı düzeyde katkı sağlamaktadır.
Karaman ve Efeoğlu, (2022)	Yüksek Lisans	Nicel/Anket	Z kuşağı öğrencilerin kariyer planlarıyla yaş ve cinsiyet faktörleri arasında anlamlı farklılık olduğu, ayrıca medeni durum, mezun olunan bölüm ve yabancı dil düzeyleriyle kariyer planlamaları arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.
Alınacı vd., (2021)	Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Psikolojik dayanıklılık kariyer gelecek algısını pozitif yönde etkilemektedir. Ayrıca öğrencilerin umutluluk düzeyleri hem kariyer gelecek algısını pozitif olarak etkilemekte hem de psikolojik dayanıklılıkla kariyer geleceği algısındaki ilişkide aracı rol oynamaktadır.

Tatlı, Kazan ve Öngel, (2021)	Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin kariyer kaygısını düşük düzeyde yaşadığını, fakat ülkenin ekonomik durumunu olumsuz olarak algıladıklarını ve sabit bir kariyer yapma planlarının bulunmadığını elde etmiştir. Öğrencilerin kariyer planlarına kariyer kaygısı ve ülkenin ekonomik itibarı düşük düzeyde etkilemektedir.
Kurt ve Fidan, (2021)	Lisans Öğrencileri	Nitel/Görüşme	Öğrencilerin öğrenim gördükleri programları genellikle üniversite sınavı öncesi karar verdikleri ve bu sebeple bilinçli olmayan hatta tesadüfi tercihler yaptıklarını belirtmektedir. Ayrıca öğrenciler uygulama, staj, kariyer olanakları ve sosyal olanaklarının yetersiz olmasından dolayı beklentilerinin karşılanmadığını ifade etmektedir.
Arslan ve Sart, (2021)	Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin kariyer seçimleri ve yaşam doyumu algıları demografik özellikleri bakımından değerlendirilmiş, bazı boyutlarında farklılıklar elde edilmiştir.
Torun vd., (2021)	Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin temel benlik değerlendirmesi, kariyer stres düzeylerini etkilemekte, girişimcilik niyeti olan öğrencilerin kariyer streslerini azaltmaktadır. Ayrıca temel benlik değerlendirmesi, girişimcilik niyeti etkisiyle kariyer stresini etkilediği tespit edilmiştir.
Kaval ve Gökoğlan, (2020)	Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Kariyer merkezinden destek alan öğrenciler genellikle İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinden, en az destek alanlar ise Hukuk Fakültesi öğrencilerinden oluşmaktadır. Ayrıca birçok öğrenci kariyer gelecekleri yönünden kararsızlık yaşamaktadır.
İpek vd., (2020)	Önlisans, Lisans, Yüksek Lisans, Doktora Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin kariyer gelecekleri algısı ile mesleki karar pişmanlıkları arasında negatif yönde, orta düzeyde anlamlı ilişki bulunmaktadır.
Işık, (2020)	Önlisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin kariyer uyumunun merak boyutu ve sosyal desteğin arkadaş boyutu üniversite yaşam tatminini etkilemekte ve kariyer uyumunun merak boyutu üniversite yaşam tatminine olan etkisinde sosyal desteğin arkadaş boyutu düzenleyici etkiye sahiptir.
Eren, ve Kaya, (2020)	Önlisans Öğrencileri	Nitel/Görüşme	Öğrencilerin kariyer planlamaları genellikle kolay ve hızlı meslek edinme üzerinedir. Öğrenciler sahip oldukları özellikleri, yeterlilikleri ve mesleklerini yeterince tanımamaktadır.
Duru vd., (2020)	Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin kariyer kararı puanları ile algıladıkları kariyer engelleri ve kariyer gelecekleri puanları arasında ilişki tespit edilmiştir.
Sarıkoğlu ve Bacanlı, (2019)	Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin algıladığı kariyer engellerinin artmasıyla kariyer uyumlulukları azalmaktadır.
Şen-Baz, (2019)	Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Kariyer kararı öz yeterliğinin ve umudun, öğrencilerin yaşam doyumuna anlamlı yordadığı elde edilmiştir.
İçerli ve Arsu, (2019)	Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Beş faktör kişilik boyutlarıyla kariyer değerleri boyutları arasında pozitif yönlü, anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir.

Kara vd., (2019)	Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Kariyer uyum yetenekleri, ilgi ve kontrol boyutları öğrencilerin işsizlik kaygıları üzerinde negatif etkisi olduğu fakat kariyer arzusu kavramının alt boyutları işsizlik kaygısını anlamlı etkilemediği elde edilmiştir.
Genç ve Fidan, (2019)	Lisans Önlisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin kişisel gelişim yönelimleri, kariyer uyum yeteneklerine anlamlı etkilemektedir.
Owen, (2018)	Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Kariyer yardımı alan öğrencilerle almayan öğrencilerin, staj yapan öğrencilerle yapmayan öğrencilerin ve iş bulma umudu olan öğrencilerle olmayan öğrencilerin kariyer ihtiyaçları değişiklik göstermektedir.
Ulaş ve Özdemir, (2018)	Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin bölüm seçimlerinde arkadaş etkisi, sürekli kaygı ve kariyer kararı verme öz yeterliği öğrencilerin algıladığı kariyer engellerini yordamaktadır.
Kılıç, (2018)	Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin iş deneyimleri ve mesleki yeterlik kazanımları öğrencilerin kariyer kararını verme puanlarında fark yaratmaktadır.
Tosun ve Güntaş, (2018).	Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin kariyer kararını verme yetkinlik beklentisi, öğrencilerin mesleki araştırma ve uyumlarındaki ön ve son testlerinde anlamlı farklılık bulunmamaktadır.
Gerçek, (2018)	Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin mesleğine yönelik kaygılarının yükselmesi, gelecekte iş bulmalarına ve kariyerlerine yönelik ilerlemelerine yönelik beklenmedik durumlara uyum sağlama inançlarını azaltmaktadır.
Güldü ve Kart, (2017)	Önlisans Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin kariyer planlamaları kariyer geleceği algıları ve algılanan kariyer engellerine göre farklılık göstermektedir.
Karadaş vd., (2017)	Lisan Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin kariyer uyumlulukları ve kariyer iyimserlikleri yüksek, iş piyasalarına yönelik algılanan bilgiler orta düzeydedir.
Baklacı vd., (2017)	Lisan Öğrencileri	Nicel/Anket	Erkek öğrencilerin parayı güç ve prestij sembolü olarak görme eğilimleri daha yüksektir.
Ayaz ve Eşici, (2017)	Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Psikolojik ihtiyaçlarından olan özgürlük, güç ve eğlence ihtiyaçlarıyla azmin alt boyutları olan ısrar kariyer uyumluluğunu yordamaktadır.
Işık, (2017)	Önlisans Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin kariyer değer algıları demografik özelliklere göre anlamlı farklılıklar vardır.
Arık ve Seyhan, (2016)	Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin kariyer planlamasında öğrencilerin teknolojik farkındalıkları ile gelecek beklentilerinin etkisi bulunmaktadır.
Korkut ve Keskin, (2016)	Lisans Öğrencileri	Nitel/olgubilim deseni	Öğrenciler kariyer kelimesini yol, hedef, olgunlaşma, verimlilik/başarı ve gelişme olmak üzere 5 tema ve 10 kategoride altında sınıflamaktadır.
Büyükyılmaz vd., (2016)	Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin kariyer uyumlulukları ve kariyer iyimserlikleri algısında okudukları bölüm açısından, iş piyasasına yönelik bilgilerinde ise cinsiyet açısından farklılıklar bulunmaktadır.
Kızanlıkl ve Konaklıoğlu (2016)	Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin kontrol odağı türlerine göre gelecek zamanlarına ve kaderci zamanlarına yönelimleri

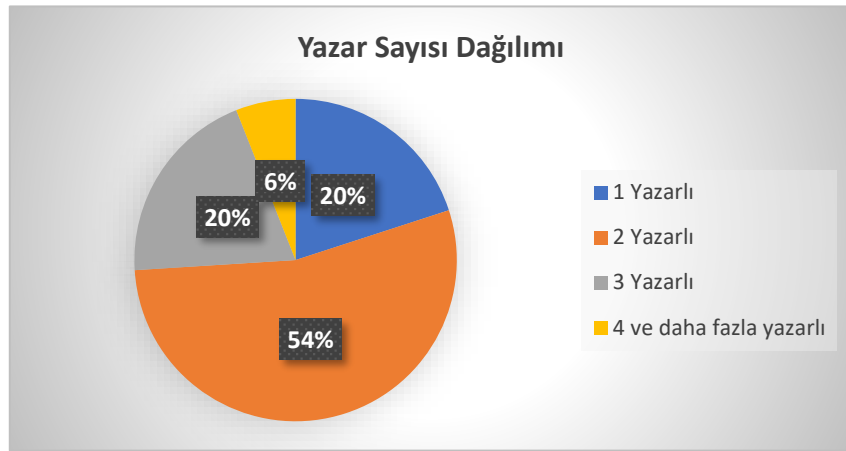
			arasında; kariyer tercihlerine göre ise sadece gelecek zamanlarına yönelimlerinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir.
Temeloğlu ve Aksu, (2016)	Önlisans Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin kişilik özellikleri turizm alanında kariyer yapma isteklerine etkilemektedir. Özellikle lise eğitiminde turizm eğitimi alan öğrenciler kariyer planlamasına daha çok önem vermektedir.
Siyez ve Yusupu (2015)	Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Maskülen ve androjen cinsiyet rolüne öğrencilerin kariyer uyumlulukları ve kariyer iyimserlikleri belirsiz cinsiyet rolüne sahip ve feminen öğrencilerinden daha yüksektir.
Ulama vd., (2015)	Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin mesleklerine yönelik olumlu algılamalara mesleklerine yönelik eğitim alma istekleriyle ilişkilidir.
Cavus ve Kaya, (2015)	Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin turizm alanında kariyerlerine devam etmedeki istekleri ve üst pozisyonlarında çalışma istekleri ortaya çıkmıştır.
Kula ve Adıgüzel, (2015)	Önlisans, Lisans, Yüksek Lisans, Doktora Öğrencileri	Nicel/Anket	Doktora öğrencileri hayata yönelik daha pozitif bakmakta ve kariyer yollarından daha memnun olmaktadır.
Akdemir vd., (2015)	Önlisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin eğitim alanıyla motivasyon düzeyleri ve kariyer planları arasında anlamlı farklılıklar elde edilmiştir. Öğrencilerin kariyer planları ile motivasyonları arasında pozitif ilişki vardır.
Serin vd., (2014)	Önlisans, Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin baskın kariyer değerlerine sahip oldukları ve bu değer gruplar arasında farklılık gösterdikleri tespit edilmiştir.
Soysal ve Söylemez, (2014)	Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin kariyer hedeflerinde; kişisel özelliklerinin, yeteneklerinin, ekonomik faktörlerin güncel gelişmelerin ve mesleğin saygınlığının etkisi bulunmaktadır.
Çarıkçı ve Morçin, (2014)	Önlisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin kariyer değerlerini ölçmeye yönelik yapılan çalışmada en yüksek tutumlarını girişimci yaratıcılık değeri oluşturduğu elde edilmiştir.
Gezen ve Köroğlu, (2014)	Lisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin kariyer çapalarıyla cinsiyet, yaş, mesleği seçmedeki etkili durum ve mesleği yapma isteği arasında farklılıklar bulunmaktadır.
Aktaş, (2014)	Önlisans Öğrencileri	Nicel/Anket	Öğrencilerin kariyer safhaları ve demografik özelliklerine kariyer memnuniyeti algıları ve meslekî bağlılıklarında anlamlı farklılıklar vardır.

Şekil 1’de, belirtilen kriterlere göre ulaşılan yükseköğretim kurumlarındaki kariyer araştırmalarının örneklemine göre dağılımları verilmiştir.

Şekil 1. 2014-2023 Yılları Arasında Yükseköğretim Kurumlarında Yapılan Kariyer Araştırmaları Örneklem Dağılımı

Şekil 1’e göre, belirtilen kriterlere ilişkin ulaşılan yükseköğretim kurumlarındaki kariyer araştırmalarının örneklemini genellikle lisans öğrencilerinden oluşmaktadır. Bununla birlikte, önlisans, yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin kariyerlerine yönelik araştırmaların da yapıldığı ifade edilebilir.

Şekil 2. 2014-2023 Yılları Arasında Yükseköğretim Kurumlarında Yapılan Kariyer Araştırmaları Yazar Sayısı Dağılımı

Şekil 2’ de incelenen araştırmaların yazar sayısına göre dağılımı verilmiştir. Buna göre analizi yapılan 50 araştırmanın 27’si (%54,0) iki yazarlı, 10 araştırmanın (%20,0) tek yazarlı ve yine 10 araştırmanın (%20,0) üç yazarlı olduğu, dört ve daha fazla yazarlı araştırmaların (%6,0) ise genellikle tercih edilmediği gözlenmiştir.

Tablo 2’ de 2014-2023 yılları arasında yükseköğretim kurumlarında yapılan kariyer araştırmalarının yöntemine ve kullanılan veri toplama araçlarına ilişkin dağılım verilmiştir.

Tablo 2. 2014-2023 Yılları Arasında Yükseköğretim Kurumlarında Yapılan Kariyer Araştırmalarının Yöntemine ve Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Araştırma Yöntemi	f	%	Veri Toplama Araçları	f	%
Nicel	46	92,0	Anket	46	92,0
			Görüşme	3	6,0
Nitel	4	8,0	Olgu Bilimi	1	2,0

Tablo 2’ye göre, incelenen araştırmaların ağırlıklı olarak nicel araştırma yönteminden (%92,0) oluşturduğu ve veri toplama aracı olarak genellikle anket yönteminden (%92,0) yararlanıldığı gözlenmiştir. Araştırmalarda nitel araştırma yönteminin ise (%8,0) daha az tercih edildiği gözlemlenmektedir. Dolayısıyla yükseköğretim kurumlarında yapılan kariyer araştırmalarında sıklıkla kullanılan araştırma yönteminin nicel araştırma yöntemi ve veri toplama aracının ise anket yöntemi olduğu belirtilebilir.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Yükseköğretim kurumları, öğrenim hayatı devam eden veya mezun durumunda olan öğrencilerin kariyer süreçlerinde önemli bir rol oynamaktadır. Yükseköğretim öğrencilerinin kariyer planlama konusundaki endişeleri, üniversitelerin bu alandaki ihtiyaçları karşılamaya yönelik çeşitli çalışmalar yapmalarını gerekli kılmaktadır. Kariyer merkezleri, kariyer planlama eğitimleri, rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetleri, bu çalışmaların bir sonucu olarak yükseköğretim kurumları tarafından sunulan önemli hizmetlerdir.

Yükseköğretim kurumlarındaki kariyer planlama eğitimleri, öğrencilerin öğrenim hayatından iş hayatına geçişlerinde, sahip oldukları bilgileri nasıl kullanabileceklerini anlamaları açısından büyük bir değere sahiptir ve üniversitelerin misyonlarından biri olarak öne çıkmaktadır (Özmen vd., 2023). Kariyer hizmetleri, laboratuvar ve kütüphane hizmetleri gibi üniversitelerde zorunlu hale gelmekte, bu hizmetler genellikle kariyer planlama koordinatörlükleri veya mezun istihdam ofisleri gibi birimler tarafından yürütülmektedir (Damar vd., 2015).

Öğrencilerin kariyerlerine yönelik destek alabilecekleri bir diğer önemli yapı ise kariyer merkezleridir. Özellikle üniversite ve mezun sayılarındaki artışın bireylerin istihdam edilebilirliği üzerinde etkili olduğu düşünülmekte, bu da yükseköğretim kurumlarında kariyer çalışmalarının önemini artırmaktadır (Boğazlıyan ve Avşaroğlu, 2022).

Yükseköğretim kurumlarındaki kariyer uygulamalarına yönelik çok sayıda araştırma bulunmaktadır. Literatür incelemeleri, yükseköğretim kurumlarındaki kariyer yönetim süreçlerinin önemini ortaya koymaktadır. Bu çalışmada, 2014-2023 yılları arasında yükseköğretim kurumlarında gerçekleştirilen kariyer araştırmaları içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Araştırmalar, yazar sayıları, örneklem grupları, araştırma yöntemleri, veri toplama araçları ve ulaşılan bulgular açısından değerlendirilmiştir. İnceleme sonucunda, bu çalışmaların genellikle lisans öğrencilerine yönelik olduğu, nicel araştırma yöntemleri kullanılarak gerçekleştirildiği ve yazar sayısının çoğunlukla iki olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, kariyer çalışmalarının 2018 yılı ve sonrasında yoğunlaştığı gözlemlenmiştir.

Çalışma sonunda, kariyer araştırmalarının öğrencilerin akademik yetkinliklerini daha bilinçli bir şekilde geliştirdiği, kişisel gelişim yönelimlerini artırdığı ve kariyerlerine yönelik daha fazla bilgi toplamaya teşvik ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum, öğrencilerin daha pozitif bir mesleki benlik algısı geliştirmelerine katkı sağlamaktadır. Ayrıca, yükseköğretim kurumlarının kariyer planlama çalışmalarında özellikle öğrencilerin kariyerlerinde başarı sağlamalarına odaklanmasının faydalı olacağı sonucuna ulaşılmıştır. Bu, kariyer merkezleri ve danışmanlık hizmetlerinin işlevselliğini artırmanın ve öğrencilere kariyer konusunda rehberlik etmenin önemini ortaya koymaktadır.

Serin vd. (2014), öğrencilerin kariyer planlama ve geliştirme konusunda haftada bir ders saati eklenmesi gerektiğini önermiştir. Üniversite müfredatlarına kariyer planlama derslerinin eklenmesi, kariyer uygulamalarının önemini vurgulamakta ve öğrencilerin kariyerle ilgili sorunlarında doğru yönlendirilmenin gerekliliğini göstermektedir.

Yükseköğretim kurumlarındaki kariyer çalışmalarına yönelik gelecekteki araştırmalar için, özellikle nitel araştırma sayısının artırılması önerilmektedir. Ayrıca, öğrencilerin kariyer bilinçlerinin daha sağlıklı bir şekilde geliştirilmesi amacıyla kariyer merkezlerinin öğrencilerin birinci sınıftan itibaren iletişim halinde olması, bu merkezlerin daha işlevsel hale getirilmesi, kariyer geliştirme etkinliklerinin düzenlenmesi ve kariyer planlama derslerinin alanında uzman öğretim elemanları tarafından verilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akaydın, Ş., & Çeçen, M. A. (2015). Okuma becerisiyle ilgili makaleler üzerine bir içerik analizi. *Eğitim ve Bilim*, 40(178).
- Akdemir, A., Karagöz, A. M., Salihoğlu, G., Konakay, G., Adalı, P., Koçyiğit, E., & Zaimoğlu, Ö. (2015). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin kariyer planlarının motivasyon düzeylerine etkilerinin araştırılması. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 52-90.
- Akkoç, Ö., Kılınç, B., Siyez, D. M., & Otlı, B. M. (2023). Üniversite Öğrencilerinin Kariyer Kararı Yetkinlik Beklentilerinin Kariyer Arzusu ve Kariyer Denetim Odağı açısından İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(3), 1053-1070.
- Akman, A. (2022). Yetersizlik duygusunun kariyer geleceğine etkisi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(01), 121-135.
- Aktaş, H. (2014). Kariyer safhaları ile demografik değişkenler bağlamında kariyer memnuniyeti ve meslekî bağlılık ilişkisi: büro yöneticileri, yönetici asistanları ve sekreterler üzerinde bir araştırma. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 26(1), 195-212.
- Akyüz, A. M., & Durmuş, İ. (2022). Üniversite öğrencilerinin hayatlarını anlamlandırmada işsizlik kaygısı, kariyer hedefi ve kişisel gelişim değişkenlerinin rolü. *Journal of Management and Economics Research*, 20(2), 23-53.
- Almaçık, E., Of, M., Balkaş, J., Tülemmez, S., Mirzayev, M., & Alferra, H. (2021). Pandemi sürecinde üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıkları ve umutsuzluklarının kariyer geleceği algısı üzerindeki etkileri. *Business & Management Studies: An International Journal*, 9(1), 248-266.
- Ancın, V., & Ulucan, S. (2020). Mesleki güdülenmenin kariyer kararına etkisinde işsizlik kaygısının rolü; Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu örneği. *Management and Political Sciences Review*, 2(1), 151-175.
- Arık, N., & Seyhan, B. (2016). Üniversite öğrencilerinin kariyer planlamasında teknoloji bilgisi ve gelecek beklentilerinin rolü. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(7), 2218-2231.
- Arslan, D., & Sart, G. (2021, October). Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumu ve kariyer seçiminin demografik değişkenler açısından değerlendirilmesi. In *Proceedings of 12th SCF International Conference on Contemporary Issues in Social Sciences* (pp. 252-270).
- Aşık, G., & Akgül, H. (2022). Üniversite öğrencilerinin kariyer stresleri, kariyer kararında ailenin etkisi ve kariyer kararı verme yetkinlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 192-212.
- Ayaz, A., & Eşici, H. (2017). Üniversite öğrencilerinde kariyer uyumluluğunun yordanmasında psikolojik ihtiyaçlar ve azmin rolü. *Kastamonu Education Journal*, 28(3), 1130-1141.
- Baklacı, H. F., Baklacı, Ö. S., & Kocaer, E. (2017). Para tutumunun kariyer hedefleri üzerindeki etkisi: üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Ege Akademik Bakış*.
- Boğazlıyan, E. E., & Avşaroğlu, S. (2022). Türkiye’de üniversite kariyer merkezleri ile dünyadaki bazı üniversite kariyer merkezlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 11(31), 372-389.
- Büyükyılmaz, O., Ercan, S., & Gökerik, M. (2016). Öğrencilerin kariyer planlama tutumlarının demografik faktörler açısından değerlendirilmesi: Karabük üniversitesi işletme fakültesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(7), 2065-2076.
- Cavus, Ş., & Kaya, A. (2015). Turizm lisans eğitimi alan öğrencilerin kariyer planları ve turizm sektörüne yönelik tutumu. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(5), 101-117.

- Çağlıköse, A. (2015). Yükseköğretim Kurumlarındaki Kariyer Yönetimi Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Sorunların Tespit Edilmesi (Kayseri İli Örneği), Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Kayseri.
- Çarıkcı, İ. H., & Morçin, S. E. (2014). Önlisans turizm öğrencilerinin kariyer değerleri: Sarıkamış örneği. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 67-81.
- Damar, M., Dereli, Y., & Dicle, Z. (2015). deuKariyeriM: üniversiteler için bir kariyer yönetim sistemi. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 8(2), 89.
- Duru, H., Bayraktar, M., & Gültekin, F. (2020). Öğretmen adaylarının kariyer kararlarının algılanan kariyer engelleri ve kariyer geleceği açısından incelenmesi. *Kastamonu Education Journal*, 28(2), 613-629.
- Eren, Ş., & Kaya, S. (2020). Üniversite öğrencilerinin kariyer planlaması: Büro yönetimi ve yönetici asistanlığı öğrencileri örneği. *Middle Black Sea Journal of Communication Studies*, 5(2), 96-107.
- Genç, M. & Fidan, Y. (2019). Öğrencilerin kişisel gelişim yönelimlerinin kariyer uyum yeteneklerine etkisi: üniversite öğrencileri örneği. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (35), 151-178.
- Gerçek, M. (2018). Mesleki kaygı ve kariyer uyumluluğu arasındaki ilişkiler: öğretmen adayları açısından bir inceleme. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(2), 297-312.
- Gezen, T., & Köroğlu, Ö. (2014). Turizm eğitimi alan öğrencilerin kariyer seçimine etki eden kariyer çapalarının belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(2), 213-234.
- Güldü, Ö., & Kart, M. E. (2017). Kariyer planlama sürecinde kariyer engelleri ve kariyer geleceği algılarının rolü. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 72(2), 377-400.
- Güner, O., & Hacıcaferoğlu, S. (2022). Spor bilimlerinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin kariyer farkındalıklarının incelenmesi: Karadeniz bölgesi örneği. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 10(28), 111-130.
- Işık, M. (2020). Kariyer uyumunun üniversite yaşam tatminine etkisinde sosyal desteğin rolü. *Akademik İzdüşüm Dergisi*, 5(1), 21-38.
- İçerli, L., & Arsu, Ş. U. (2019). Beş faktör kişilik özelliklerinin kariyer değerleri üzerindeki etkisi: üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, 4(8), 21-45.
- İpek, A. N., Çavuş, F. Z., & Saraç, H. (2020). Üniversite öğrencilerinin kariyer geleceği algılarıyla mesleki karar pişmanlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Sustainable Education Studies*, 1(1), 1-12.
- Kahraman, F. (2023). Sağlık eğitimi alan üniversite öğrencilerinde kariyer stresinin kariyer geleceği üzerindeki etkisi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (34), 487-502.
- Kara, A., Altınok, A., & Şahin, C. (2019). Üniversite son sınıf öğrencilerinin işsizlik kaygılarının yordayıcısı olarak kariyer uyum yetenekleri ve kariyer arzusu. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(3), 2294-2307.
- Karadaş, A., Duran, S., & Kaynak, S. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin kariyer planlamaya yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1-8.
- Karaman, A., & Efeoğlu, M. S. (2022). Z kuşağı ve kariyer planlaması: bir üniversite örneği. *Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 465-487.
- Kaval, U., & Gökoğlu, K. (2020). Üniversite öğrencilerinin kariyer eğilimleri: Dicle Üniversitesi örneği. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(19), 248-260.
- Kılıç, Ö. U. (2018). Üniversite son sınıf öğrencilerinin kariyer kararı verme yetkinliği düzeylerini etkileyen değişkenler. *OPUS International Journal of Society Researches*, 9(16), 248-275.
- Kızanlıklılı, M., & Konaklıoğlu, E. (2016). Üniversite öğrencilerinin kontrol odağı ve kariyer tercihlerinin zaman

- yönelimleri üzerindeki rolü. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 18(1), 172-191.
- Korkut, A., & Keskin, İ. (2016). Üniversite öğrencilerinin kariyer algıları: metaforik bir analiz çalışması/career perceptions of university students: a metaphorical analysis. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13(33), 194-211.
- Kula, Ö. G. Ö., & Adıgüzel, D. D. O. (2015). Lisansüstü öğrencilerinin kariyer planlamalarına etki eden faktörler: süleyman demirel üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü öğrencileri üzerine bir araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 20(1), 291-315.
- Kurt, T., & Fidan, T. (2021). Kariyer oluşumunda üniversite: Beklentiler ve gerçekler. Yükseköğretim Dergisi, 11(2 Pt 2), 421-437.
- Metin, I. Ş. I. K. (2017). Üniversite öğrencilerinin kariyer değerler algılarının karşılaştırılmasına yönelik bir araştırma. International Journal of Academic Value Studies, 3(8), 25-40.
- Mucur, M. (2018). Kariyer Planlaması ve Kariyer Yaşam Aşamalarının İşyerindeki Etkileri: Bir Çalışma Konusu Türk Vakıf Üniversiteleri, İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- Owen, F. K. (2018). Üniversite öğrencilerinin kariyer gelişim ihtiyaçları. Yaşadıkça Eğitim, 32(2), 28-39.
- Özgül, O. (2023). Üniversite Öğrencilerinin Kariyer Sıkıntılarının Belirlenmesi Üzerine Nitel Bir Araştırma. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 23(4), 1049-1070.
- Özmen, H. İ., Çarıkçı, İ. H., & Dulupçu, M. A. (2023). Stratejik insan kaynağının geliştirilmesinde kariyer planlaması eğitimi: Süleyman Demirel Üniversitesi örneği. Üniversite Araştırmaları Dergisi, 6(2), 137-149.
- Sarsıkoğlu, A. F., & Bacanlı, F. (2019). Üniversite öğrencilerinin kariyer engelleri ile kariyer uyumlulukları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 2019(13), 95-113.
- Savoly, D. K. (2017). Okuldan İşe Geçiş Becerileri Geliştirme Programının Kariyer Uyumu ve Kariyer İyimserliğine Etkisi, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı, (Doktora Tezi), Ankara.
- Serin, E., Soran, S., & Kılıç, A. (2014). Üniversite öğrencilerinin kariyer değerlerinin eğitim süreleri açısından incelenmesi ve bir uygulama. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 15(1), 209-220.
- Siyez, D. M., & Yusupu, R. (2015). Üniversite öğrencilerinde kariyer uyumluluğu ve kariyer iyimserliğinin cinsiyet rolü değişkenine göre incelenmesi. ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources, 17(1), 75-88.
- Soysal, A., & Söylemez, C. (2014). İktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerinin bireysel kariyer planlamalarına etki eden faktörler: Kilis 7 Aralık Üniversitesi örneği. Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, 6(12), 23-38.
- Şen-Baz, D. (2019). Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumunu yordamada kariyer kararı öz-yeterliği ve umudun rolünün incelenmesi. Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Dergisi, 2(2), 144-165.
- Şentürk, E. E., & Buran, K. (2015). Ön lisans öğrencilerinin kariyer değerlerini etkileyen faktörler üzerine bir araştırma. Electronic Journal of Vocational Colleges-Kasım, 14, 162-180.
- Tatlı, H. S., Kazan, H., & Öngel, V. (2021). Kariyer planlama; ülkenin ekonomik itibarı ve kariyer kaygısı açısından bir inceleme. Doğu Üniversitesi Dergisi, 22(1), 167-185.
- Temeloğlu, e., & Aksu, M. (2016). Turizm eğitimi alan öğrencilerin kişilik özelliklerinin turizmde kariyer yapma istekleri üzerindeki etkisi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi örneği. Journal of International Social Research, 9(43).
- Torun, Y., Çakar, H., & Budak, S. (2021). Üniversite öğrencilerinin temel benlik değerlendirmeleri ile kariyer

- stresleri arasındaki ilişkide girişimcilik niyetinin aracılık rolü: bir vakıf üniversitesi örneği. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (53), 280-304.
- Tosun, Ü., & Güntaş, S. (2018). Üniversite öğrencilerinin kariyer beklentileri ile empati eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: KKTC örneği. European Journal Of Managerial Research (EUJMR), 2(2), 23-38.
- Ulama, Ş., Batman, O., & Ulama, H. (2015). Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin kariyer algılamalarına yönelik bir araştırma: sakarya üniversitesi örneği. Bartın University Journal of Faculty of Economics & Administrative Sciences/Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(12).
- Ulaş, Ö., & Özdemir, S. (2018). Üniversite son sınıf öğrencilerinde algılanan kariyer engellerinin yordayıcıları. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 33(3), 672-688.
- Üzüm, B., & Uçkun, S. (2015). Büro yönetimi ve yönetici asistanlığı öğrencilerinin demografik özellikleri ile kariyer geleceği beklentilerinin ölçülmesi: Kocaeli MYO örneği. Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırmalar Dergisi, 3(1), 71-80.
- Yeğintürk, G., & Siyez, D. M. (2023). Kariyer Hedeflerinde Uyuşmazlık Ölçeği'nin Türkçe Formu'nun Üniversite Öğrencilerinde Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi. İşletme Akademisi Dergisi, 4(2), 143-154.
- Yıldız, F., & Kabasakal, Z. (2023). Üniversite öğrencilerinin kariyer uyumluluk düzeylerinin kariyer endişeleri ve kariyer kararı verme öz yeterliği açısından incelenmesi. Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD), 15(28), 91-103.

How Does Reading Fiction Affect Us?

Kurgu Okumak Bizi Nasıl Etkiler?

Feyruz USLUOĞLU¹

Abstract

Recently, the relationship between reading fiction and understanding the mental states of others has become an important research interest. Several studies across psychology (relational and neuroimaging, functional magnetic resonance imaging, fMRI) support this relationship, while some experimental evidence suggests that exposure to fiction improves our ability to understand the mental states of others. Research indicates that this effect is particular to literary fiction. Due to this effect of reading fiction, it is suggested that fiction can be used not only to support ability in healthy individuals to understand others but also in clinical assessment and intervention processes. This review aims to discuss the relationship between reading fiction and understanding the mental states of others and to identify implications for clinicians and researchers.

Keywords: Reading fiction, mentalizing, social cognition, theory of mind

Öz

Son zamanlarda, kurgu okuma ile başkalarının zihinsel durumlarını anlama arasındaki ilişki önemli bir araştırma konusu haline gelmiştir. Psikoloji literatüründeki çeşitli çalışmalar (ilişkisel ve nörogörüntüleme, fonksiyonel manyetik rezonans görüntüleme, fMRI) bu ilişkiyi desteklerken, bazı deneysel kanıtlar kurguya maruz kalmanın başkalarının zihinsel durumlarını anlama yeteneğimizi geliştirdiğini göstermektedir. Araştırmalar bu etkinin edebi kurguya özgü olduğunu ortaya koymaktadır. Kurgu okumanın bu etkisi nedeniyle, sadece sağlıklı bireylerin başkalarının zihinsel durumlarını anlama becerisini desteklemek için değil, aynı zamanda klinik değerlendirme ve müdahale süreçlerinde de kullanılabileceği öne sürülmektedir. Bu derleme, kurgu okuma ve başkalarının zihinsel durumlarını anlama arasındaki ilişkiyi tartışmayı ve klinisyen ve araştırmacılar için çıkarımlar sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Kurgu okuma, Zihinselleştirme, sosyal biliş, zihin teorisi

Atf (to cite): Usluoğlu, F. (2024). How Does Reading Fiction Affects Us? *International Journal of Behavior, Sustainability, and Management*, 11(21), 50-58. DOI: 10.54709/jobesam.1585497

Makale Geliş Tarihi (Received Date): 14.11.2024

Makale Kabul Tarihi (Accepted Date): 03.01.2025

This work is licensed under Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0 International License

¹ Dr. Öğr. Ü., Toros Üniversitesi, fevruzusluoglu@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3012-1386

1. INTRODUCTION

Reading is generally considered a leisure activity. However, recent research has shown that reading fiction is more than just a leisure activity. There is a relationship between reading fiction and several cognitive abilities. One of these cognitive abilities is theory of mind (ToM; or mentalizing) which is an aspect of social cognition. ToM (or mentalizing) refers to an individual's ability to understand others' mental states and social interactions. Social functionality or adaptation depends on the ability to understand others' mental states (Dodell-Feder et al., 2013). Adapting a large social network may require the ability to relate others' behavior to their mental states (Jarvers et al., 2023). Understanding others' mental states allows individuals to make predictions about their behavior (Fekete et al., 2023) and to undertake meaningful social interactions (Jarvers et al., 2023).

Various mental disorders may cause deficiencies in mentalization abilities (Fekete et al., 2023; Jarvers et al., 2023). Additionally, there is a relationship between familiarity with fiction texts and mentalizing (Jarvers et al., 2023; Fekete et al., 2023). Similarly, individuals with mentalizing deficits have difficulty understanding the mental states of others, as well as understanding fictional texts (i.e., the characters and their interactions) (Dodell-Feder et al., 2013; Jarvers et al., 2023; Fekete et al., 2023). The relationship between reading fiction and mentalizing still remains unclear, however; some researches have revealed that reading fiction can enhance mentalizing. (Fekete et al., 2022). Exposure to literary fiction, fictional characters and their interactions can contribute to the enhancement of the ability to mentalize. Reading literary fiction can help one to understand people better in the real world (Mar, 2018). Thus, literary fiction can enhance one's assessment of mentalizing deficiencies (Dodell-Feder et al., 2013; Jarvers et al., 2023; Fekete et al., 2023) and the ability of clinical and non-clinical individuals to mentalize (Dodell-Feder & Tamir, 2018; Fekete et al., 2022; Nijhof & Willems, 2015). This review aims to examine the relationship between fiction reading and theory of mind (mentalizing) based on research used different methods and tools and to produce recommendation to researchers and practitioners in light of the relevant literature.

1.1 Social Cognition, Theory of Mind, and Mentalization

Theory of mind (ToM), or mentalization, represents a specific aspect of social cognition (Brüne & Brüne-Cohrs, 2006). Theory of mind is the ability to represent one's and others' mental states (Premack & Woodruff, 1978). Although mentalizing has more components than ToM (Allen et al., 2008; Luyten et al., 2020; Luyten & Fonagy, 2015), the concepts are often used interchangeably to describe the ability to make inferences about others' mental states. (e.g., Jarvers et al., 2023; Peters & Schulz, 2022). Some studies use terminology such as social cognition to refer to the ability represented by these two concepts (e.g., Mar, 2018), therefore we used some method in line with existing literature.

Mentalizing (or ToM) is the ability to understand others' mental states and make inferences about their internal states such as emotions, desires, wishes, attitudes, and goals (Luyten et al., 2020; Luyten & Fonagy, 2015). This is the most important human ability (Jarvers et al., 2023) and indicates a developed psychological capacity in humans (Brüne & Brüne-Cohrs, 2006). ToM is a fundamental ability for social functioning in a complex human social environment

(Dodell-Feder et al., 2013; Herold et al., 2024; Luyten & Fonagy, 2015). Social functioning or interaction depends on the ability to understand and interpret the other person's mental states (Dodell-Feder et al., 2013). In other words, for social interaction and functioning, it is important to understand that the mental states of the people we interact with affect their behaviors (Jarvers et al., 2023). The capacity to understand others' mental states can help one to predict their future mental states and respond to appropriate social behaviors (Dodell-Feder et al., 2013). In sum, mentalizing helps to ensure the successful management and maintenance of complex social relationships. It supports empathic responses (Kidd & Castano, 2013), pro-social behavior, and group coordination (Kidd & Castano, 2017).

1.2 Relational Studies on ToM and Fiction Reading

ToM is an ability that promotes the maintenance of complex social relationships, group coordination, and positive social behaviors (Dodell-Feder et al., 2013; Kidd & Castano, 2013; Kidd & Castano, 2017). This ability is developed through interpersonal social interaction (Kidd & Castano, 2017; Pavarini et al., 2013), and its relationship with reading literary fiction has recently become an important research topic (Kidd & Castano, 2017). Recently, studies revealed that reading fiction improves understanding of others' cognitive and emotional states (Corcoran & Oatley, 2019; Panero et al., 2016). Behavioral evidence suggests that reading fiction positively correlates with social skills (Willems & Hartung, 2017). Thus, reading habits, especially reading fiction, are effective in developing pro-social behaviors such as social interaction, increased capacity for cooperation, and stronger social understanding (Corcoran & Oatley, 2019). Therefore, reading fiction is essential in the developmental process and in adult life (Nijhof & Willems, 2015). However, understanding the relationship between reading fiction and ToM remains an important ongoing research interest.

Social cognition enables us to learn about the world by learning from others' experiences (Rezende & Shigaef, 2023). Similarly, stories can also serve this function (Kidd et al., 2016). Storytelling, a special human competence, is an important tool for naming the world, explaining the world to children, and building communities (Kidd et al., 2016). Therefore, reading fiction is fun and the ability to understand fiction represents an essential human developmental capacity (Nijhof & Willems, 2015). Fiction helps readers to go beyond their here-and-now reality and experience different worlds, people, and mental states (Tamir et al., 2016). In this way, reading literary texts, like mind reading, is similar to understanding the minds of others from the perspective required by mentalization (Galgut, 2010). When interacting with stories, people simulate the mental states of the characters and their relationships with each other (Nijhof & Willems, 2015; Panero et al., 2016; Rezende & Shigaef, 2023). In this way, they can visualize situations that can occur in real-life with real people they can experience real-life people and situations by visualizing them in their minds (Mar, 2018). Engaging with fictional narratives thus provides a 'training mode' for mentalizing (Willems & Hartung, 2017). This process occurs through the engagement of neurocognitive processes called social cognition (Mar, 2018). Therefore, social cognition may be used to understand how stories are understood (Mar, 2018; Rezende & Shigaef, 2023).

If stories help us to understand other people, then people exposed to more stories have different ToM abilities in this regard. This is supported by the result of the study that children's exposure to storybooks predicted children's ToM abilities when controlling for age, gender, vocabulary, and parental income of 4-6-year-olds (Mar et al., 2010). In parallel, Jerrim & Moss, (2019) used the Program for International Student Assessment (PISA, 2009) database to examine the relationship between the frequency of reading five different text types (magazines, non-fiction, fiction, newspapers, and comics) and PISA reading scores. Data from more than 250,000 adolescents from 35 developed countries were analyzed, and it was found that those who read fiction had higher reading scores than those who did not read fiction (Jerrim & Moss, 2019).

Recent studies revealed the relationship between reading fiction and ToM (Kidd & Castano, 2017; Tabullo et al., 2018; Takahashi et al., 2023). In these studies, ToM is usually assessed with the Reading the Mind through the Eyes task (RMET; Baron-Cohen et al., 2001). According to the results of these studies, there is a positive relationship between exposure to literary fiction and performance on the ToM test (Kidd & Castano, 2017; Tabullo et al., 2018; Takahashi et al., 2023). In addition, prolonged exposure to fiction is associated with mentalization and social cognitive processes such as attributional complexity (Buttrick et al., 2023; Castano et al., 2020). In a basic sense, literary fiction can change one's way of looking at the world by presenting different minds, different contexts, and different situations and building or developing a belief that the social world is complex (Buttrick et al., 2023). This may be associated with more positive behavior toward others, such as less punitive and less racist behaviors (Castano et al., 2020; Sedlár, 2024).

The relationship between fiction reading and ToM has been revealed in both healthy individuals and individuals with mental disorders that lead to mentalizing deficits. For example, for individuals with autism spectrum disorder (Jarvers et al., 2023) and schizophrenia (Fekete et al., 2022; Fekete et al., 2023), greater exposure to fictional books led to better ToM performance. This means that exposure to fictional stories may contribute to skills related to understanding others (Mar, 2018). It may enable people to be more empathetic and enhance the development of ToM abilities in the short and long term (Fekete et al., 2022; Nijhof & Willems, 2015).

1.3. Fiction, Mentalization, and Neuroscience

Neuroimaging studies support the relationship between fiction reading and mentalizing/ToM and provide neural evidence for individual differences (Hartung & Willems, 2020; Nijhof & Willems, 2015; Tamir et al., 2016; Willems & Hartung, 2017). These studies investigated whether relationships differ across cortical regions due to fiction reading. For this purpose, healthy participants' neural activation was assessed using functional magnetic resonance imaging (fMRI) as subjects listened to literary narratives. It was determined which neural regions have more functional connections with other areas when listening to a literary narrative based on how much fiction the participants read (Hartung & Willems, 2020; Willems & Hartung, 2017). The results suggest that participants use overlapping neural networks (i.e., default networks) during fiction reading and mentalization (Tamir et al., 2016). It has also been shown that participants use mentalization and motor simulation differently during fiction

comprehension (Nijhof & Willems, 2015). Accordingly, participants used at least two types of simulation during fiction reading: simulation of live physical scenes (MTL subnetwork of the default network) and simulation of people and minds (dorsomedial prefrontal cortex subnetwork of the default network) (Tamir et al., 2016). Finally, a linear relationship was shown between how much fiction people read and functional connectivity in areas involved in language and mentalization (Hartung & Willems, 2020; Willems & Hartung, 2017).

1.4. Experimental Studies

Despite the positive relationship between fiction reading and ToM based on relational and neuroimaging research methods, the causal relationship still remains unclear (Fekete et al., 2022; Panero et al., 2016; Tamir et al., 2016). To explain this relationship, some researchers have suggested that individuals with more ToM ability read more fiction. In line with this, people who have high ToM ability are more likely to simulate more; reading fiction may be more enjoyable for these individuals (Panero et al., 2016; Tamir et al., 2016; Willems & Hartung, 2017). In line with this explanation, alexithymia is consistently associated with less frequent reading, and this relationship is mediated by negative attitudes toward reading and low mentalizing ability (Samur et al., 2017). On the other hand, studies that examine the role of third variables in the relationship between fiction reading and ToM have different results. For example, in a study conducted with three independent samples, it was found that demographic characteristics (e.g. age, gender, or educational level) could not explain the relationship between reading fiction and ToM (Kidd & Castano, 2017). Moreover, reading fiction predicted performance on the ToM task even after controlling for the Big Five personality traits to exclude individual differences in the relationship between ToM and fiction (Mar et al., 2009). Experimental studies suggest that reading fiction has a causal effect on ToM, leading to ToM development (Tamir et al., 2016).

Experimental studies are conducted to determine the causal relationship between reading fiction and ToM. In these studies, after preliminary assessments, participants are randomly assigned to groups in which they are asked to read fiction texts or different texts (popular fiction and non-fiction) for comparison or control purposes. This reading task is followed by the completion of mentalizing assessment tools such as the RMET or the SST. These studies revealed that reading fiction positively affects mentalizing ability. Furthermore, this effect seems specific to reading literary fiction (Djikic et al., 2013; Kidd & Castano, 2013; Kidd & Castano, 2019; Pino & Mazza, 2016). In contrast to studies suggesting that reading fiction can improve mentalizing, at least two experimental studies have failed to support this causal relationship (Wimmer et al., 2021; Takahashi et al., 2023).

1.5 The Type of Fiction that Promotes ToM Development

It is possible that not all fiction reading is related to ToM improvement (e.g., Kidd & Castano, 2013; Kidd & Castano, 2017). The important criterion here is the extent to which the fiction draws the reader into the mental states (thoughts, emotions, etc.) and interactions of the story characters. This criterion can be seen as the main reason for the relationship between fiction and ToM (Kidd & Castano, 2017). The literature supports this by showing that ToM (mentalizing/mind validation) is more related to literary fiction than to genre fiction (e.g.

Castano et al., 2020; Kidd & Castano, 2013; Kidd & Castano, 2017; Kidd et al., 2016). However, the quality of literary texts is also important in supporting ToM skills and the reading of award-winning literary fiction texts contributes more to this relationship (Kidd & Castano, 2013). When people interact with stories, they use neural networks known to be associated with mentalization and language to simulate the mental states and social interactions of characters.

When people imitate the mental states and social interactions of literary fiction characters, neural networks linked to mentalization and language are triggered (Hartung & Willems, 2020; Nijhof & Willems, 2015; Willems & Hartung, 2017; Tamir et al., 2016). In this context, only the simulation of social contexts and related repetitions can provide positive changes in neural networks that support social cognitive processes related to mentalization (Tamir et al., 2016). According to an experimental study, a week of reading fiction is associated with increased empathy to the extent readers identify with the fictional story. In other words, this effect occurs only when the attendees report a high level of involvement (i.e., simulation) in the characters' mental lives and story events (Bal & Veltkamp, 2013). In parallel, meta-analyses have shown that reading fiction is associated with the development of cognitive skills (Wimmer et al., 2024) and that only reading literary fiction leads to a significant improvement in social-cognitive performance compared to reading nonfiction or not reading at all (Dodell-Feder & Tamir, 2018). However, it is important to recognize that there is not a hierarchy between popular and literary fiction and both types of fiction may be associated with different social cognitive skills (Castano et al., 2013).

1.6 Use of Fictional Stories in ToM Evaluation

The results of relational, neuroimaging, and experimental studies showing the relationship between reading literary fiction and RT performance have led to research on using the Short Story Task (SST) in the assessment of ToM. First, the SST task was tested to assess ToM in healthy individuals. Results showed that the SST used to assess ToM was sensitive to variability in ToM ability, could be accurately scored by multiple raters, and showed concurrent validity with other social cognitive tasks (Dodell-Feder et al., 2013). Thus, the SST was presented as a new way to assess individual differences in ToM performance sensitively (Herold et al., 2024). Numerous studies have investigated the effectiveness of the SST as an assessment tool. For example, in a study comparing 47 schizophrenia patients in recovery with 48 healthy controls using the SST, it was confirmed that the SST is a tool sensitive to individual differences (Fekete et al., 2022). Similarly, in a study conducted with individuals with Bipolar I disorder and healthy individuals as controls, the SST was found to be suitable for accurately assessing individual differences in ToM performance (Herold et al., 2024). In another study, the results of the SST assessment of German autistic adults and healthy individuals revealed that the SST is a reliable task for identifying differences in mentalizing abilities with high sensitivity and specificity (Jarvers et al., 2023). In summary, these studies have demonstrated that the SST can be used to evaluate individual differences in mentalizing and confirm that it is a reliable instrument.

2. CLINICAL IMPLICATIONS

Reading comprehension and academic success are related to theory of mind (Jerrim & Moss, 2019). Moreover, human sociability and the ability to adapt to social life are also related to theory of mind. Individuals with mental disorders have deficits in mentalizing others (their Theory of Mind). The ability of mentalizing others is related to and can be promoted through reading fiction and social interactions (e.g., Kidd & Castano, 2013; Kidd & Castano, 2017; Takahashi et al., 2023). Therefore, encouraging the reading of fictional texts is a very low-cost intervention that can support the promotion of this ability (e.g., Jerrim & Moss, 2019; Takahashi et al., 2023). Thus, reading fiction texts could be incorporated into treatment protocols for clinical groups with mentalizing deficits (e.g., Autism Spectrum and schizophrenia) (Pino & Mazza, 2016).

3. LIMITATIONS AND RECOMMENDATIONS

This study examines the relationship between reading and understanding literary fiction texts and mentalizing ability according to various research methods. However, more studies are needed on the effects of artistic content such as theater and content presented through different media such as podcasts, movies, cartoons, and documentaries on mentalization (Mar, 2018).

Despite the relational and causal relationship between fiction reading and social cognition, there is limited research on the effects of this form of intervention on both psychopathology and multiculturalism. Most studies have been conducted in Western countries and with native speakers of these countries, with a limited number of studies conducted in Latin American countries (Tabullo et al., 2018) and Asian countries (Takahashi et al., 2023). Therefore, conducting studies on the effectiveness of literary fiction in different cultures will contribute to the literature. In addition, a study conducted in a Latin American adult sample revealed that ToM performance scores were higher in males with lifetime exposure to fiction than in females. In this study, where gender differences were reported for the first time, further research is recommended (Tabullo et al., 2018). Finally, most studies have assessed ToM using the Reading the Mind through the Eyes (RMET) task. There are debates about the limitations of this task, which may be related to verbal intelligence and may only reflect emotion recognition. Therefore, future studies should include different mentalizing assessment tools and methods (Mar et al., 2018).

4. CONCLUSION

Reading literary texts is related to the ability to understand and interpret the mental states of others and can improve this ability. Therefore, it may be helpful to encourage individuals to read literary texts from early childhood and to include reading literary texts in psychological intervention protocols for individuals with mentalizing deficits. In addition, conducting both correlational and experimental studies on this topic may contribute to both the literature and educational policy.

Funding

The author(s) declare that no financial support was received for the research, authorship, and/or publication of this article.

Conflict of interest

The author(s) declare that no conflicts of interest exist in relation to the published work.

REFERENCES

- Allen, J. G., Fonagy, P., & Bateman, A. W. (2008). *Mentalizing in clinical practice*. American Psychiatric Pub.
- Bal, P. M., & Veltkamp, M. (2013). How does fiction reading influence empathy? An experimental investigation on the role of emotional transportation. *PLoS One*, 8(1), e55341.
- Baron-Cohen, S., Wheelwright, S., Hill, J., Raste, Y., & Plumb, I. (2001). The “Reading the Mind in the Eyes” Test revised version: a study with normal adults, and adults with Asperger syndrome or high-functioning autism. *The Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, 42(2), 241-251.
- Brüne, M., & Brüne-Cohrs, U. (2006). Theory of mind—evolution, ontogeny, brain mechanisms and psychopathology. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 30(4), 437-455.
- Buttrick, N., Westgate, E. C., & Oishi, S. (2023). Reading literary fiction is associated with a more complex worldview. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 49(9), 1408-1420.
- Castano, E., Martiniano, A. J., & Perconti, P. (2020). The effect of exposure to fiction on attributional complexity, egocentric bias and accuracy in social perception. *PLoS One*, 15(5), e0233378.
- Corcoran, R., & Oatley, K. (2019). Reading and psychology I. Reading minds: fiction and its relation to the mental worlds of self and others. *Reading and Mental Health*, 331-343.
- Djikic, M., Oatley, K., & Moldoveanu, M. C. (2013). Reading other minds: Effects of literature on empathy. *Scientific Study of Literature*, 3(1), 28-47.
- Dodell-Feder, D., & Tamir, D. I. (2018). Fiction reading has a small positive impact on social cognition: A meta-analysis. *Journal of Experimental Psychology: General*, 147(11), 1713.
- Dodell-Feder, D., Lincoln, S. H., Coulson, J. P., & Hooker, C. I. (2013). Using fiction to assess mental state understanding: a new task for assessing theory of mind in adults. *PLoS One*, 8(11), e81279.
- Fekete, J., Pótó, Z., Varga, E., Hebling, D., Herold, M., Albert, N., ... & Herold, R. (2023). The effect of reading literary fiction on the theory of mind skills among persons with schizophrenia and normal controls. *Frontiers in Psychiatry*, 14, 1197677.
- Fekete, J., Tényi, T., Pótó, Z., Varga, E., & Herold, R. (2022). The effects of reading literary fiction on the measurement and development of mentalization skills among schizophrenic patients. *European Psychiatry*, 65(S1), S154-S154.
- Ferrari, (2015). Writing narrative style literature reviews. *Medical Writing*, 24(4), 230-235
- Galgut, E. (2010). Reading minds: Mentalization, irony and literary engagement. *The International Journal of Psychoanalysis*, 91(4), 915-935.
- Hartung, F., & Willems, R. M. (2020). Amount of fiction reading correlates with higher connectivity between cortical areas for language and mentalizing. *bioRxiv*, 2020-06.
- Herold, M., Kovács, G. X., Herold, R., Pótó, Z., Fekete, J. D., Varga, E., ... & Tényi, T. (2024). Patients with chronic bipolar disorder show impairments in interpreting literary fiction-A preliminary explorative study with the short story task. *Journal of Psychiatric Research*, 171, 238-245.

- Jarvers, I., Döhnel, K., Blaas, L., Ullmann, M., Langguth, B., Rupperecht, R., & Sommer, M. (2023). “Why do they do it?”: The short-story task for measuring fiction-based mentalizing in autistic and non-autistic individuals. *Autism Research*, 16(3), 558-568.
- Jerrim, J., & Moss, G. (2019). The link between fiction and teenagers’ reading skills: International evidence from the OECD PISA study. *British Educational Research Journal*, 45(1), 181-200.
- Kidd, D. C., & Castano, E. (2013). Reading literary fiction improves theory of mind. *Science*, 342(6156), 377-380.
- Kidd, D., & Castano, E. (2017). Different stories: How levels of familiarity with literary and genre fiction relate to mentalizing. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*, 11(4), 474.
- Kidd, D., & Castano, E. (2019). Reading literary fiction and theory of mind: Three preregistered replications and extensions of Kidd and Castano (2013). *Social Psychological and Personality Science*, 10(4), 522-531.
- Kidd, D., Ongis, M., & Castano, E. (2016). On literary fiction and its effects on theory of mind. *Scientific Study of Literature*, 6(1), 42-58.
- Luyten, P., & Fonagy, P. (2015). The neurobiology of mentalizing. *Personality Disorders, Theory, Research, and Treatment*, 6(4), 366–379.
- Luyten, P., Campbell, C., Allison, E., & Fonagy, P. (2020). The mentalizing approach to psychopathology: State of the art and future directions. *Annual Review of Clinical Psychology*, 16, 297-325.
- Mar, R. A. (2018). Stories and the promotion of social cognition. *Current Directions in Psychological Science*, 27(4), 257-262.
- Mar, R. A., Oatley, K., & Peterson, J. B. (2009). Exploring the link between reading fiction and empathy: Ruling out individual differences and examining outcomes. *Communications: The European Journal of Communication Research*, 34 (4), 407-428
- Mar, R. A., Tackett, J. L., & Moore, C. (2010). Exposure to media and theory-of-mind development in preschoolers. *Cognitive Development*, 25(1), 69-78.
- Nijhof, A. D., & Willems, R. M. (2015). Simulating fiction: individual differences in literature comprehension revealed with fMRI. *PLoS One*, 10(2), e0116492.
- Panero, M. E., Weisberg, D. S., Black, J., Goldstein, T. R., Barnes, J. L., Brownell, H., & Winner, E. (2016). Does reading a single passage of literary fiction really improve theory of mind? An attempt at replication. *Journal of Personality and Social Psychology*, 111(5), e46.
- Pavarini, G., de Hollanda Souza, D., & Hawk, C. K. (2013). Parental practices and theory of mind development. *Journal of Child and Family Studies*, 22, 844-853.
- Peters, M., & Schulz, H. (2022). Comparing mentalizing abilities in older adults with and without common mental disorders. *Psychopathology*, 55(3-4), 235-243.
- Pino, M. C., & Mazza, M. (2016). The use of “literary fiction” to promote mentalizing ability. *PLoS One*, 11(8), e0160254.
- Premack, D., & Woodruff, G. (1978). Does the chimpanzee have a theory of mind? *Behavioral and Brain Sciences*, 1(4), 515-526.
- Rezende, J. F., & Shigaef, N. (2023). The effects of reading and watching fiction on the development of social cognition: a systematic review. *Dementia & Neuropsychologia*, 17, e20230066.
- Samur, D., Luminet, O., & Koole, S. L. (2017). Alexithymia predicts lower reading frequency: The mediating roles of mentalising ability and reading attitude. *Poetics*, 65, 1-11.
- Sedlár, M. (2024). Connectedness to humanity is more important for attitudes toward immigrants than holistic thinking, cognitive flexibility, and attributional complexity. *Personality and Individual Differences*, 217, 112451.
- Tabullo, A. J., Jiménez, V. A. N., & García, C. S. (2018). Associations between fiction reading, trait empathy, and theory of mind ability. *International Journal of Psychology and Psychological Therapy*, 18(3), 357-370.

- Takahashi, Y., Himichi, T., Masuchi, A., Nakanishi, D., & Ohtsubo, Y. (2023). Is reading fiction associated with a higher mind-reading ability? Two conceptual replication studies in Japan. *Plos One*, 18(6), e0287542.
- Tamir, D. I., Bricker, A. B., Dodell-Feder, D., & Mitchell, J. P. (2016). Reading fiction and reading minds: The role of simulation in the default network. *Social Cognitive and Affective Neuroscience*, 11(2), 215-224.
- Willems, R., & Hartung, F. (2017). Engaging regularly with fiction influences connectivity in cortical areas for language and mentalizing. <https://osf.io/preprints/psyarxiv/e7bqj>
- Wimmer, L., Currie, G., Friend, S., & Ferguson, H. J. (2021). The effects of reading narrative fiction on social and moral cognition: Two experiments following a multi-method approach. *Scientific Study of Literature*, 11(2), 223-265.
- Wimmer, L., Currie, G., Friend, S., Wittwer, J., & Ferguson, H. J. (2024). Cognitive effects and correlates of reading fiction: Two preregistered multilevel meta-analyses. *Journal of Experimental Psychology: General*, 153(6), 1464–1488